

Rész vettek

Hafenscher
Károly (ifj.)

„Ők pedig kitartóan részt vettek az apostoli tanításban, a közösségben, a kenyér megtörésében és az imádkozásban.” (ApCsel 2,42)

Pünkösöd után. Mindegy, hogy pár nappal, néhány hónappal vagy kétezer évvel. Pünkösöd után – ez a lényeg. Elkezdődött valami, ami nem szokványos, ami a félénkeket magabiztossá, a gyengéket erőssé, a bizonytalankodókat hívővé, a tanácstalanokat tudatos utat választókká teszi. Elkezdődött valami, ami az individualizmus helyett a közösséget preferálja, a zárkózottság helyett a nyíltszívűséget adja, a múltba révedés helyett a jövőorientált gondolkodást hozza. A megtagadóból kőszikla stabilitású követő lesz, a dadogóból sodró beszédű szónok, az üldözöből apostol. Pünkösöd után minden megváltozott ott, ahol kiáradt a Krisztus Lelke, ahol befogadták a tüzet, ahol a lángnyelvek nem elemésztettek, hanem felforrósítottak, meglevenítettek.

Nem lehet helyhez, időhöz, emberhez kötni. A Szentlélek ott és akkor munkálkodik, ahol és amikor akar. Próbálták befogni, megszelídíteni, előírásokhoz kötni, megkísérelték munkáját rendszerbe foglalni. Minden ilyen próbálkozás kudarcot vall. Megrendelni és röghöz kötni nem lehet, de kérni lehet, sőt kell; maga a Lélek küldője, Jézus mondja Lukács evangéliumának tanúsága szerint: *„Ha tehát ti gonosz létekre tudtok gyermekeiteknek jó ajándékokat adni, mennyivel inkább ad mennyei Atyátok Szentlelket azoknak, akik kérik tőle.”* (Lk 11,13)

Ha negatív eseményekről – tragédiákról és katasztrófákról – elmondják, hogy utána már nem lehet úgy élni, mint addig élt az emberiség, akkor mennyivel inkább igaz ez a pozitív eseményekre, így éppen pünkösödre, a Szentlélek kitöltésére.

Nem lehet pünkösöd után úgy élni, ahogy eddig. Sem a világnak, hiszen az esély és a lehetőség adott a Szentlélek elfogadására, és akarva-akaratlanul, tudva vagy tudatlanul számolni kell ezzel az erővel, melynek hatására a Jézus-tanítványoknak még kevésbé lehet folytatniuk az eddigi életüket. Nemcsak azért nem lehet, mert a Szentlélek életre hívta, működteti, megújítja az egyházat, s a tanítványi kör egyházzá lett, hanem azért sem, mert a Lélek áradásával mozgásban tart, mindig új utakat keres és használ, új kezdetre vagy újrakezdesre indít. Egyszerűen megváltoztatja az egyes ember és a közösség életét.

Ilyen változásról, ilyen mozgásról, ilyen új rendről szól az Apostolok cselekedeteiről írott könyv fent idézett mondata. Érdeemes elgondolkodni azon, hogy írásmagyarázók és igehirdetők szívesen emlegetik a Cselekedetek könyvét más néven. Néha így: „Jézus cselekedetei” – utalva arra, hogy nem az apostolok az események mozgatói, hanem a feltámadott Úr maga, aki megszólít és elhív embereket az ő munkájába. Máskor így: a „Lélek cselekedeteiről szóló könyv” – jelezve azt, hogy az első gyülekezetekben, azok vezetőiben, neves apostolokban és egyszerű hívekben a Krisztus Lelke munkálkodik. Valójában ő a cselekvő, s az apostolok cselekedeteit is ő motiválja.

Innen érthető a nagy változás, e felől közelítve ismerhető meg a rend, ezeket alapul véve értelmezhető a négy állítást tartalmazó summa az első gyülekezet mindennapjairól. Ezt a mondatot Lukács minden bizonnyal tudatos szándékkal és célzattal írta le. Nem csak krónikása akart lenni az akkori eseményeknek. Nem információs prospektust készített azért, hogy reklámozza a jeruzsálemi keresztényeket. Nem is valamiféle korabeli Facebook-posztot akart elhelyezni

az öt körülvevő világ érdekességeinek tábláján, hanem úgy mutatta be hálaadással a Lélek munkáját, hogy jelezte, a Szentlélek áradásának mederre van szüksége, s ezt a medret ki kell alakítani, használni kell, karban kell tartani, rendszeresen meg kell tisztítani. Ezerféle tényt és élményt elmondhatott volna a gyülekezet Lélek működtette életéről, de csak ezt a négyet említette. E négyben ugyanis – ahogy egy csepp vízben az egész tenger – benne van a mindenkori gyülekezet élete. Ezért lehet ez minta minden kor keresztényeinek – s releváns példa számunkra a 21. század elején is. Ezért lehet ez leírás arról, hogy melyek is az egyház ismertetőjelei: közösség, imádság, igehirdetés, úrvacsora. Ezért lehet ez tükör, amelybe beletekintve kontrollálni tudjuk magunkat: vajon jó úton járunk, nem hiányzik-e valami a lényegből, egyáltalán rendben vannak az arányok? Ezeket a kifejezéseket – nevezhetjük kategóriáknak is – nem kell és nem is lehet valamiféle egykori, ezért régies szavakként értelmezni. Minden korban – a régire épülve – megteltek, megtelnek aktuális tartalommal, időszerű mondanivalóval. Ezért érdemes sorra venni őket egyenként.

Sokáig úgy éreztem, ez egyfajta lista. Minél többet meditálok – s ez évtizedek óta tart – ezen az egy mondaton, amely minden liturgiával foglalkozó ember legfontosabb apostoli dokumentuma, annál inkább érzem, hogy a felsorolás nem esetleges, hanem tudatos sorrendben történt. Így épülnek egymásra az események, a folyamatok, a rend: apostoli tanítás, közösség, imádság, a kenyér megtörése. Rész vettek – írja Lukács –, s most jöjjön a felsorolás.

Az apostoli tanításban

Ez az alapja. A Szentlélek nemcsak berepül az egyház életébe, hanem úgy működik, hogy az Isten szavát eleveníti meg, teszi élővé számunkra. Magassy Sándor a harmadik hitágazatról szólva így folytatja Luther gondolatait: a Szentlélek nem jön „hívásra a házhoz”, és nem működik titkos csatornákon vagy lelki elragadtatásokban. A Szentlélek az ígéhez köti magát, csak az ígén, pontosabban az evangéliumon keresztül szólal meg, szólít meg, hív el és gyűjt a Krisztus köré egyéneket és közösségeket.

Ezért az Isten küldöttei (apostolai) mondták, hirdették az ígét, s ez mindennek az alapja, kiindulópontja. Méghozzá az evangéliumhirdetés, hiszen nem száraz hittételek, dogmatikus megfogalmazású tanítások hangoztak, hanem Szentlélek ihlette és mozgatta hitvallások Krisztusról, az ő keresztjéről, feltámadásáról és elvégzett művéről, a megváltásról.

Ma, a látványkereszténység veszélyének idején is tudnunk kell, hogy nem élményeket, nem látványos eseményeket, nem flashmobokat kell szervezni. Nem valamiféle szent sokknak kell kitenni az embereket, hogy Istenhez találjanak (hány ilyen technikával kísérletezett a kereszténység a történelem során, s mind kudarcba fulladt); az ígének kell kitenni önmagunkat és az embereket. Ezért az egyház számára létkérdés és az ember számára öröklétkérdés az apostoli tanítás.

Nem szentbeszédre, nem bibliamagyarázatra, nem tetszetős gondolatokra van szükségünk, hanem ígére, azaz apostoli tanításra. Azért született és azért növekedett a korai egyház, mert ez hangzott, folyamatosan és egyre határozottabban. Naponként részt vettek az apostoli tanításban.

A közösségben

Ez a második alap. Az igehallgatás közösséget teremt. Nem csapatot épít, hanem közösséget teremt. Nem a hasonló érdeklődés hozta őket össze, s ma sem így működik a gyülekezet. Nem is a közös szociális, kulturális vagy korosztályi vonatkozások. Egyedül a Krisztushoz tartozás s ennek nyomán az istengyermeki élet. A Krisztussal való találkozás

minőségében új és más kötődést jelent egymáshoz. Eltűnnek a megszokott emberi válaszfalak, egyaránt ismeretlenek a hivatalos és virtuális kasztok, lehetetlenné válnak a kiközösítések, mert mi, tanítványok Krisztusban mind testvérek, az egy Atya gyermekei vagyunk. Krisztuson keresztül a mennyei Atyával és embertársainkkal egyaránt közösségbe kerülünk. A feladat, a küldetés, hogy meg is éljük ezt a közösséget. Örömmel, tudatosan, terhet vállalva, egymásra figyelve, sőt egymásért élve. Nem vendégként beesve a templomba heti egy órára vagy még ritkábban, amikor nekem nyújt valamit, amikor én profitálhatok valamit, hanem gondolatban vagy fizikailag, lelkileg vagy testi valónkban részt venni a közösségben. A részvétel a fontos – ezt a sportból is jól tudjuk. A krisztusi közösség életében még inkább így van.

A kenyér megtörésében

Itt tárjuk szélesre az értelmezhetőség kapuját. Igaz ez a közös étkezés közösségvállaló szimbólumára és valós örömére. Nem véletlen, hogy a keleti ember számára az asztalközösség erősebb a vér szerinti közösségnél! A gyülekezet mindig az volt: asztalközösség. A meg- és szétosztott kenyér, a részvétel a közös étkezésben Isten gondviselésének együtt megélt valósága. Halvány emléke mindennek a kicsit polgárias jellegű szeretetvendégség. De talán újra kezdünk ráébredni egy húsvét hajnali istentisztelet végén, egy kiránduláson, egy közösen eltöltött napon az együtt étkezés jelentőségére.

Rész vettek ebben is és a krisztusi asztalközösségben, az úrvacsorában – nap mint nap. Ez nem olyan ráadásféle volt, hanem napi valóság és igény, amely belülről fakadt. Táplálkozni az élet kenyereből, együtt inni az élet italából. Együtt Jézussal és együtt Jézusból. Ötszáz éve tartó reformációnkban jó lenne eljutni erre a pontra: újra felfedezni az úrvacsora jelentőségét, (örök)életbevágóan fontos szerepét.

”Ezért lehet ez tükör, amelybe beletekintve kontrollálni tudjuk magunkat: vajon jó úton járunk, nem hiányzik-e valami a lényegből, egyáltalán rendben vannak az arányok?”

Az imádkozásban

Azt gondoljuk, a hálózatoság a posztmodern világ varázsszava. Van egy olyan hálózat, amely mindent átfog, és minden időben működőképes. Összeköti a Teremtőt a teremtménnyel, a testvért a testvérral. Az imádság mindenhol adott lehetőség. Lehetőség beszélgetésre, kérdésre, tájékozódásra, az összetartozás megélésére. Részvételünk ebben egy hatalmas, átláthatatlan, de átélhető családba tagol bele. A naponkénti imádság pedig olyan, mint a levegővétel: természetes, szükséges, az élet jele. Ahogy az első tanítványok részt vettek az imádságban, úgy mi is akkor vagyunk egyház és egyháztagok, ha mi sem maradunk ki ebből. Aki pedig gyakorolja, annak olyan erőt ad, ami semmivel nem pótolható.

Az egész, a teljesség csak az Istené. Életünk töredékes; amíg itt élünk, Isten elkészítette a helyünket az örökkévalóságban, de részesei azok lesznek, akik már itt részt vettek. Részt vettek az apostoli tanításban, a közösségben, a kenyér megtörésében és az imádságban.

Ifj. Hafenscher Károly a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának lelkesi elnöke.

